

El Punt Avui, 11/02/26

Bombers voluntaris per cobrir tot el país

El sistema de prevenció, extinció d'incendis i salvaments es basa en un model mixt ara qüestionat

Les demandes judicials contra Interior per una relació laboral encoberta ja tenen vista a la tardor

El govern defensa l'organització i els sindicats critiquen que intentin entrar "per la porta del darrere"

Catalunya té el que des de sempre s'ha anomenat "model mixt" de Bombers de la Generalitat. En aquest cas, el nom no fa referència a homes i dones, sinó a la integració en un mateix sistema d'emergències de bombers funcionaris i voluntaris (sense comptar-hi els Bombers de Barcelona, que depenen de l'Ajuntament). En total hi ha 2.914 professionals i 1.443 voluntaris, repartits en 145 parcs (71 de funcionaris i 74 de voluntaris). "Fem la mateixa feina i correm els mateixos riscos. Només ens diferencia una etiqueta a la roba on posa «bomber voluntari»." Aquesta és una de les frases que més repeteixen els bombers voluntaris quan reivindiquen la seva tasca, si bé no és compartida pels professionals, que sobretot recorden que per entrar al cos han hagut de superar unes oposicions. Les diferències són més en clau interna, d'accés i d'organització, poc visible per a la ciutadania, que no entén de comandaments, vestits i normatives i que davant la urgència d'un incendi forestal només veu bombers apagant focs. El malestar dins d'una part del col·lectiu, agrupats en la plataforma Bombers Precaris en Lluita, ha fet que s'hagin presentat dotze demandes conjuntes a Barcelona, Tarragona, Lleida, Girona, Figueres, Tortosa, Reus, Sabadell, Mataró, Manresa, Terrassa i Granollers de 410 bombers voluntaris contra el Departament d'Interior per una possible relació laboral encoberta. De moment, quatre jutjats ja han fixat data per a una primera vista a Lleida (25 de setembre), Terrassa (7 d'octubre), Granollers (28 d'octubre) i Figueres (5 de novembre). Tot i que el procés pot ser llarg, la fissura dins del model existeix. Caldrà veure si les resolucions judicials faran canviar un sistema defensat fins ara per tots els governs, des de la seva creació als anys vuitanta. La **lleï 5/1994** de regulació dels serveis de prevenció, extinció d'incendis i salvaments de Catalunya va consolidar aquest sistema, amb una aposta clara per un model únic a l'Estat, però no a diferents països europeus, sobretot a França, que sovint s'ha agafat com a referent.

Els articles 51 i 52 de la lleï defineixen els bombers i bombers voluntàries com a persones que per "vocació beneficosocial" presten un servei i, específicament, es diu que "no tenen la consideració de personal funcionari ni de perso-

nal laboral". A partir de la llei es va elaborar un **reglament** per concretar les normes que regulen el cos dels bombers voluntaris, des del seu accés fins als nomenaments, formació, funcions, etc. Amb els anys, s'han anat introduint diverses modificacions per incloure-hi algunes de les reclamacions que generaven malestar o deficiències de funcionament en diferents àmbits, des de falta de material i vehicles als parcs fins a una compensació econòmica pel servei prestat. El 2020, la Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments va incorporar una aplicació per gestionar la disponibilitat dels bombers voluntaris i saber quantes persones de cada parc es poden activar en cada moment per facilitar l'organització i l'activació dels dispositius. Aquesta eina tecnològica –que molts voluntaris consideren de control–, i l'obligatorietat de fer un mínim de 650 hores a l'any a més d'uns dies de formació obligatòria per poder mantenir la plaça de voluntari, van començar a generar malestar. Anys abans, els voluntaris ja havien començat a reclamar –tot i no haver-hi vinculació laboral– tenir cobertura a la Seguretat Social per tenir garantida l'assistència sanitària en cas de qualsevol accident o lesió.

"Tenim un dels millors models del món i no en som conscients", assegura David Borrell, cap del cos de Bombers de la Generalitat, que defensa el model mixt vigent de 145 parcs. Una mínima reestructuració que convertirà els parcs de Puigcerdà, Ollana i les Borges Blanques en professionals farà que, tal com recull el pla estratègic 2030, per primer cop hi hagi més parcs de bombers professionals (74) que voluntaris (71) i que es doni cobertura a totes les capitals de comarca. I és que, segons explica la directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments, Tamara Garcia, "hi ha llocs en què és impossible o no és gens necessari, com a país, mantenir un parc 24/7 durant els 365 dies de l'any". Ni en clau econòmica ni per la quantitat de serveis que hi ha, coincideixen a remarcar. "Hem arribat al sostre del desplegament professional. Té sentit posar més efectius als parcs existents, però no obrir-ne de nous on no hi ha serveis", hi afegeix Borrell. Pel cap dels bombers, el debat sobre el model mixt és si "volem bombers voluntaris com a país o no" i si es volen tancar aquesta setantena de parcs existents que "complementen" la xarxa de parcs professionals del país amb "una primera resposta" ràpida i propera al territori. "El repte és com fem que els bombers voluntaris se sentin més reconeguts i com fem que l'estructura estigui encara més ben encaixada", hi afegeix, tot assegurant que ja ara en serveis més complexos com un incendi industrial o en un aparcament subterrani, "la intervenció és un 98% professional; en canvi, en incendis forestals o recerques, la participació és més mixta perquè es necessita la força de tots". "Segurament la pressió actual ens portarà a diferenciar millor les tasques des d'un punt de vista procedimental, però ara, segons el servei, s'activen uns efectius o uns altres", insisteix. I avisa: "Les demandes ens obriran nous escenaris, però intentarem mantenir el model, perquè, si no, com a país hi perdrem moltíssim." "El sistema té mancances i hem de millorar el reconeixement històric que es mereixen els voluntaris, però no podem malbaratar el model", sentència.

Les demandes

El president de la Federació d'Associacions de Bombers Voluntaris de la Generalitat de Catalunya, Miquel Mesegué, assegura que la presentació de les 410 demandes ha sorgit per diversos factors. Feia anys que denunciaven mancances i, a mesura que la societat ha anat canviant, amb un increment de la

població i el canvi climàtic amb fenòmens meteorològics cada cop més extrems, també han estat “més conscients dels riscos” que tenen com a bombers voluntaris i per això reclamen una millor cobertura en cas d'accident. La introducció de l'app per a la disponibilitat, l'obligatorietat de fer 650 hores i el “tracte” que han rebut “per part de la cúpula actual i el govern” no hi han ajudat. “A Catalunya el model és únic, perquè és l'únic lloc del món on no hi ha comandaments voluntaris, on els voluntaris no podem liderar intervencions per sobre dels funcionaris, on si ens fem mal anem a la Seguretat Social comuna i on no se'ns reconeixen una sèrie de malalties professionals. És a dir, és la farsa del model mixt”, assegura. Defensa que la societat ha canviat i que els voluntaris no poden deixar les seves feines per anar a un servei. “Per això la meitat dels parcs no estan operatius. Als anys vuitanta o noranta podies, però ara al segon dia que marxis de la feina et faran fora”, lamenta.

Amb un discurs similar s'expressa el president de l'Associació de Bombers Voluntaris de Catalunya, Josep Maria Alcalà, que considera que es reclamen uns drets per la vinculació de 20, 25 o 30 anys que molts voluntaris tenen amb els Bombers de la Generalitat.

Xavi Balcells és voluntari a Agramunt i un dels que han presentat la demanda. Assegura que, com a pare de família, vol no haver de “patir” cada cop que fa un servei. Lamenta que d'una banda els exigeixin “obligacions” com si fossin “personal laboral”, però sense tenir els mateixos drets. “Amb la demanda, vull tenir una bona cobertura en cas d'accident i que les hores que treballo estiguin reconegudes de cara a la meva jubilació i al mèrit laboral.”

Línia vermella

Des dels sindicats de Bombers, es dona suport als bombers voluntaris amb matisos. Només CCOO s'hi ha expressat obertament a favor. Tots els sindicats estan d'acord que la cobertura sanitària en cas d'accident hauria de ser la mateixa i que haurien de tenir dotacions de vehicles i materials adients. Des de La Intersindical, però, Roger Juan rebutja que la compensació impliqui convertir el que ara són dietes (10 euros bruts) en sou. “Aquí es perverteix el sistema i no hi estem d'acord”, remarca. També recela de la frase reiterativa “fem la mateixa feina”. “Fan la mateixa feina puntualment, però no tenen les mateixes responsabilitats. No estan obligats a anar al parc i, si els activen per un foc d'habitatge, ningú els obliga a anar-hi”, remarca. Amb tot, entén les queixes per l'app: “Els han volgut fiscalitzar com si fossin un cos paramilitar, un segon cos que cobreix aquelles zones on no arriben els altres”, remarca.

“Coneixes cap policia voluntari? Cap mestre voluntari? Cap metge de la sanitat pública voluntari? És una cosa que no s'ha vist mai. L'administració ho ha anat aguantant per interès particular, perquè tenien mà d'obra barata”, critica el delegat sindical de Catac, Adrià Tejedor, que qüestiona el fet que les demandes presentades pretenguin “entrar per la porta del darrere” al funcionariat quan els bombers professionals han hagut de passar un llarg procés per aconseguir plaça. Des de CCOO, Joan Biescas creu que caldria deixar el model mixt i apostar per la professionalització.

Adeu als voluntaris de Puigcerdà

Precisament, el dia 1 d'abril el Parc de Bombers Voluntaris de Puigcerdà tancarà com a tal després de 165 anys perquè es convertirà en professional i el

parc mixt “no funciona”. “Marxarem.” L’increment de la població, que ja supera els 10.000 habitants i que es quintuplica en festius, i les exigències climàtiques han precipitat el canvi. “No negaré que em dol”, reconeix el cap del parc, Quim Arenas, que assegura que no hi ha relleu generacional, perquè el voluntariat entre la gent jove es viu d’una altra manera. “Hem perdut deu bombers en deu anys. Ara en som catorze, però només sis o set hi tenim dedicació plena les 24 hores.” Creu en el model mixt, tot i que “és molt millorable”, però aposta per la negociació amb l’administració encara que sigui lenta. “Caldria donar incentius als joves d’ara si es vol mantenir el model”, opina. I, si no, “algú haurà de redefinir tot el model”.

Jordi Puigdomènech és cap del Parc de Voluntaris de Matadepera i, com Arenas, membre del Consell de Bombers, l’òrgan consultiu dels Bombers de la Generalitat. Es mostra totalment en contra del procés de demandes judicials, perquè aposta per la negociació i aconseguir les reivindicacions a través del diàleg. Assegura que en els últims anys han canviat moltes coses i s’han aconseguit millores (igualar la compensació que té un bomber funcionari de primera en incapacitats permanents, absolutes o gran invalidesa, per exemple), però que sovint les lleis i normatives i els temps administratius ho fan tot molt lent, com ara avançar per aconseguir la cotització a la Seguretat Social, per exemple. Amb tot, defensa el model mixt, tot i que s’hi hagi de “donar una volta” i seguir lluitant, per exemple, per afrontar malalties per exposició als tòxics i càncers, i per trobar la manera de fer repercutir les hores de servei de cara a una jubilació anticipada. Són compensacions que, potser, farien més atractiu el voluntariat i facilitarien mantenir el model.

4.000 bombers

és l’objectiu fixat per al 2030, que permetrà ampliar el nombre d’efectius per torn (fins a 12) dels parcs de bombers funcionaris.

300 places

anuals fins al 2030 es convocaran per poder ampliar el nombre de bombers funcionaris.

887 vehicles

és la flota mínima projectada, a més de cinc helicòpters i dos avions de vigilància i atac. També es preveu disposar de 20 embarcacions i 12 motos d’aigua per a rescats aquàtics.

410 voluntaris

han presentat dotze demandes col·lectives, quatre de les quals ja tenen vista. La primera, al jutjat de Lleida (109 bombers), serà el 25 de setembre. A Terrassa, el 7 d'octubre (5 bombers); a Granollers, el 28 d'octubre (39), i a Figueres, el 5 de novembre (18).

650 hores

estan obligats a fer com a mínim els voluntaris per mantenir-se com a bombers.

80 pràctiques

estructurals a l'any estan obligats a fer els bombers funcionaris, en contraposició amb les set que fan els voluntaris